

Några upplysningar om bildningsanstalter för sjuksköterskor i allmänhet /

Huss, Magnus,

46 Ia Br.

National Library
of Sweden

Ex. A.

Med.
Sjukv.
(Pr.).

NÅGRA UPPLYSNINGAR

OM

BILDNINGSANSTALTER FÖR SJUKSKÖTERS KOR

I ALLMÄNHET

OCH SÄRSKILDT OM DEN I HUFVUDSTADEN

NYLIGEN UPPRÄTTADE

AF

MAGNUS HUSS.

SÄLJES TILL FÖRMÅN FÖR »HEMMET FÖR SJUKSKÖTERS KOR».

Pris 50 öre.

1884.

Kungl. biblioteket

0 0000 000040330

NÅGRA UPPLYSNINGAR

OM

BILDNINGSANSTALTER FÖR SJUKSKÖTERS KOR

I ALLMÄNHET

OCH SÄRSKILDT OM DEN I HUFVUDSTADEN
NYLIGEN UPPRÄTTADE

AF

MAGNUS HUSS.

SÄLJES TILL FÖRMÅN FÖR »HEMMET FÖR SJUKSKÖTERS KOR».

STOCKHOLM, 1884.
KONGL. BOKTRYCKERIET.
P. A. NORSTEDT & SÖNER.

Författaren anhåller att den benägne läsaren ville betrakta följande blad endast såsom en tillfällighetsskrift, uteslutande ämnad att söka väcka en större allmänhets uppmärksamhet och välvilja för den bazar, som mot slutet af denna månad kommer att hållas till förmån för Hemmet för sjuksköterskor.

Stockholm den 12 Mars 1884.

»Sjuksköterskan skall vara sjuklingens hjälp, läkarens biträde», yttrar en berömd författare. Under dessa ord ligger antydt hela omfånget af sjuksköterskans verksamhetsfält. Orden äro visst få, men fältet är detta oaktadt vidsträckt, arbetet å detsamma både allvarligt och maktpåliggande. Som hvarje arbete, hvarje förrättning, om af än så ringa betydenhet, måste läras, och förmågan till dess utförande förvärfvas, så måste ock sjuksköterskan, innan hon kan vara skicklig att såsom sådan uppträda, först hafva lärt sig detta kalls alla åligganden, förskaffat sig insigter erforderliga för dess utöfning, samt lagt sig vinning om förvärfvandet af den erfarenhet och de färdigheter, som äro oundgängliga för framgången af hennes bemödanden; detta så mycket mer som hennes kall ingalunda hör till de ringa eller lätta; det erfordrar ej sällan så väl själsförmögenheternas som kroppskrafternas förenade ansträngningar. Ofta har det blifvit uttaladt, att qvinnan har medfödd förmåga att sköta sjuka, att hon är härtill såsom af naturen danad samt att hon för utbildande af denna medfödda förmåga ej behöfde andra insigter än sådana, som en sjelfförvärfvad öfning kan gifva, det vill med andra ord säga, att den naturliga instinkten skulle ensamt förmå leda henne till det afsedda målet. En pröfvande erfarenhet, ej från i dag, utan från århundraden tillbaka, har likvisst intygat denna åsigts ohållbarhet såsom regel, om det ock bör medgifvas att lyckliga naturanlag i förening med gynnsamma yttre omständigheter i och för förvärfvande af erfarenhetsrön, stundom, oberoende af särskild undervisning, förmått utbilda framstående sjuksköterskor. Ej fingo prestinnorna i forntidens läkedomstempel på egen hand vårda sjuke, förrän de genomgått den bestämda läro- eller pröfvotiden; inom medeltidens kloster måste den blifvande nunnan först vara tjenande syster eller profsyster,

innan henne anförtröddes mera sjelfständig sjukskötsel; så tillgår ännu inom de kloster eller religiösa samfund, der systrarna mer eller mindre uteslutande egna sig åt sjukens vård; så har ock tillgått inom nyare tidens protestantiska diakonissanstalter. Med ett ord, erfarenheten har uttalat sitt domslut, att en sjuksköterska måste, om hon skall, lika till sjuklingens som till läkarens belåtenhet, rätt kunna uppfylla sitt kalls fordringar, förskaffa sig särskilda insigter, särskild öfning, hon måste föreföre undervisas och ledas. Dylik undervisning, dylik ledning kan ej erhållas ändamålsenligare, grundligare, än inom för ändamålet särskildt ordnade läroanstalter, omfattande tillfällen så till teoretiska studier som till praktiska öfningar. Den tid är nemligen längesedan förbi, då man, företrädesvis inom den offentliga sjukvården d. v. s. å sjukhusen, ansåg sjuksköterskans hufvudsakligaste åliggande vara, att på den af läkaren bestämda timman ingifva de förordnade läkemedlen och att allt för öfrigt vore, i jemförelse med detta, bisaker af mer eller mindre underordnad betydelse. Så länge dylik åsigt var den rådande, antogs för sjukskötseln personer merendels endast på den grund att de pröfvats besitta egenskapen att vara påpassliga och ordentliga. Följden häraf blef att sjukens vård ofta, om ej oftast, anförtröddes åt personer stående på en låg, ej sällan allt för låg bildningsgrad, sådana som ej sällan fullgjorde det åtagna kallet af kall beräkning men icke med den medlidandets och kärlekens och deltagandets känsla, som stundom förmår gifva den sjuke en lindring större än den, som läkemedlen kunna förläna. Under sådana förhållanden måste sjuksköterskans kall förblifva ringa aktadt, och hennes inflytande på den sjukens vård vara ofullständigt, otillfredsställande. Orsaken härtill bör dock sökas ej allenast hos sjuksköterskan och hennes personlighet, utan derjemte äfven hos flertalet af förra tiders läkare, då de nära nog uteslutande hyste förtroende till läkemedelsbehandlingens verksamhetsförmåga med förbiseende eller ringaktande af den sjuke omgifvande hygieniska förhållanden, hvilka dock ej sällan äro lika viktiga, ja viktigare än läkemedlen, och utan hvilkas rätta ordnande läkemedlen mången gång ej förmå verka såsom de enligt erfarenhet borde verka. En nyare tids läkare-

kår har härutinnan väsentligen ändrat åsigter och insett nödvändigheten att vid sjukets behandling ej allenast fästa sig vid valet af för den förhandenvarande sjukdomen passande läkemedel, utan derjemte äfven vid alla de yttre förhållanden, som omgifva den sjuke, och hvilka mer eller mindre kunna inverka så väl på sjukdomens gång och utgång som ock på lindrandet af hans lidanden. I samma mån som denna åsigt vunnit insteg och erkännande, i den mån har ock läkaren funnit nödvändigheten att vid den sjukets vård hafva att tillgå insigtsfullare och till kallet mera invanda biträden än hitintills varit händelsen. Sedan ock allmänhetens uppmärksamhet blifvit fästad på den i detta hänseende förhandenvarande bristen, och mången familj derjemte erfarit svårigheten, ej sällan omöjligheten att erhålla omsorgsfull skötsel vid sjuklingens läger, har ock ett allmänt, mångenstädes lifligt intresse, ej minst från läkarens sida, blifvit väckt, för fyllande af denna lucka i sjukvården, så väl den offentliga å sjukhusen som den privata inom hemmen. Häraf blef närmaste följden, att en allmännare öfvertygelse grundlades om nödvändigheten af speciela anstalter för sjuksköterskors utbildning. Det dröjde ej länge förrän denna öfvertygelse öfvergick i handling, så att under senare årtionden inom de flesta Europas stater uppstått hithörande undervisnings- och bildningsanstalter, än större än mindre, under olika benämningar. Flertalet af dessa tillhöra England *) och Tyskland; i det sistnämnda landet finnas omkring 20 för det närvarande i full verksamhet med ett betydande antal elever. De förnämsta af dessa anstalter äro i Berlin, Wien, München, Dresden, Karlsruhe, Darmstadt, och för alla dessa stå kejsrerliga eller kungliga personer i spetsen, antingen såsom ordförande i styrelserna, eller såsom anstalternas beskyddare och befordrare. Uti de katolska länderna eger sjuksköterskebildningen nu liksom tillförene företrädesvis rum inom klostren eller inom föreningar mer eller mindre likartade med dessa. Äfven inom fäderneslandet har behovet af särskildt utbildad sjukskötarepersonal gjort sig gäl-

*) Vid hvarje af de större sjukhusen i London, såsom St. Thomas, S. Bartholomews, Guy, London, King's College, Westminster m. fl., äfvensom vid de flesta större sjukhus i Englands betydligare städer, finnas skolor för utbildning af sjukskötarepersonal.

lande, och detta behof har fått ett uttryck först genom den bildningsanstalt, som Svenska Diakoniss-sällskapet sedan ett fjerdedels århundrade underhållit, och sedan genom de af Föreningen för frivillig vård af sårade och sjuka i fält föranstaltade undervisningskurserna. De sjuksköterskor, som på dessa vägar blifvit utbildade, hafva dock varit så fåtaliga, att de endast i ringa mån förmått motsvara behofvet. Möjligen till följd endast af kännedomen om de svenska behofven i dessa hänseenden, möjligen ock derjemte af andra bevekelsegrunder, hitkommo till hufvudstaden för tvenne eller trenne år sedan ett antal tyska barmhertighetssystrar af katolsk trosbekännelse, erbjudande sitt biträde vid den privata sjukskötseln. Dessa systrars verksamhet lär varit och vara ganska mycket anlitad, hvarjemte deras uppoffrande och själförsakande bemödanden uppgifvas hafva vunnit lika odeladt som välförtjent erkännande.

Helt nyligen från början af detta år har en ny läroanstalt uti nu omhandlade syfte blifvit inom hufvudstaden upprättad. H. M. Drottningen har, efter erhållen kännedom om förhanden varande brister i berörda hänseenden, så väl för den offentliga sjukvården å sjukhusen som för den enskilda inom hemmen, känt sig manad att söka undanröjja de här af känbara följderna. Högstdensamma har derföre själf ombesörjt denna anstalts ordnande, frikostigt utrustat densamma med de nödvändiga materiella behofven, samt betryggat dess fortgående tillvaro intill dess det visat sig dels i hvad mån den förmår motsvara sitt ändamål, dels ock huruvida ett allmännare intresse inom landet yppar sig för densammans fortfarande bestånd. För de grunder, på hvilken denna nya anstalt är fotad, och de åsigter, som blifvit bestämda för dess verksamhet, kommer nedan att något närmare redogöras.

Såväl under äldre som under nyare och företrädesvis nyaste tider, har ett stort antal skrifter och afhandlingar blifvit offentliggjorda om sjukvård och sjukskötarekallet, om utbildning af sjukskötarepersonal och de fordringar, som på en dylik böra ställas, med hänsyn till bildning, kunskaper och verksamhetsomfång; om de själens egenskaper, jemte kroppsliga förhållanden, som hvar och en af denna personal

bör besitta o. s. v. Både den engelska och tyska litteraturen är i dessa hänseenden ganska rikhaltig; från båda hafva afhandlingar till vårt språk blifvit öfverförda. Från den förra »Anteckningar om sjukens vård och skötsel» af Miss NIGHTINGALE; från den senare »Handbok för sjuksköterskor» af Friherrinnan KATHINKA von ROSEN, öfversatt af LUNELL, samt »Sjukens vård i hemmet och på sjukhuset» af Prof. TH. BILLROTH, öfversatt af HÜLPHERS. Uti den förstnämnda, som för alla tider blir af utmärkt värde, ja i vissa fall epokgörande, saknas dock åtskilligt, som nutiden har att tillägga *). Den andra är så till innehåll som framställningssätt populärt affattad, samt lemnar lättfattliga och i allmänhet ganska ändamålsenliga föreskrifter. Den sistnämnda står på vetenskapens nuvarande ståndpunkt samt innehåller fullständigt alla de lärdomar och upplysningar, hvilka äro oundgängliga för hvar och en som egnar sig åt sjukskötarekallet. Då vi således redan ega lätt tillgängliga källor för inhemtande af allt som rörer sjukskötarekallets utöfning, är det nu ej meningen att här ingå uti några närmare detaljer derom, utan blott lemna sådana korta upplysningar, som kunna tjena till ett fördomsfritt bedömande af detta kalls beskaffenhet, och derjemte framhålla nödvändigheten af att detsamma måste inläras och inöfvas vid särskilda för ändamålet ordnade undervisningsanstalter.

Härförinnan torde dock en berättigad fråga böra upptagas till besvarande. Hvarför skola endast sjuksköterskor utbildas? Lämpar sig det manliga könet ej för sjukskötarekallet? Härå må i korthet svaras att, ehuru kärlekens och medlidandets känslor äro af Skaparen nedlagda lika i mannens, lika i kvinnans hjerta, är dock förmågan att bringa dessa känslor till verklighet, till utförande ganska olika; daglig erfarenhet besannar de olika könens olika anlag härutinnan; kvinnan har detsamma utan gensägelse vida öfvervägande utbildadt framför mannen. Hvarföre? jo, kvinnans egentliga, henne af Skaparen särskildt såsom hufvudsak anvisade verkningskrets är den husliga härden, och då hon är maka och moder, står sjukskötseln såsom en oskiljbar beståndsdel af hennes verksamhet inom

*) Miss Nightingale har uti senare publikationer fullständigt meddelat alla tillägg, som med nutidens vetenskapliga ståndpunkt öfverensstämma.

denna härd. Omsorgen för de sjuke tillhör ursprungligen familjelifvet, endast sociala förhållanden hafva under tidernas lopp fört denna omsorg från familjen till sjukhusens salar. Häraf får dock den slutsatsen ej dragas, att ju ej mannen kan utbildas till lika duglig och omsorgsfull sjukskötare som qvinnan; qvinnans företräde är dock regel, hvarom vidare nedan. Men der den fysiska kraften i egentlig mening måste tagas i anspråk, såsom t. ex. vid vården af sinnessjuka ej sällan kommer i fråga, der har mannen sin plats, äfvensom ock vid så beskaffade sjukdomar, der vården måste blifva sårande för den qvinliga finkänsligheten. Särskilda utbildnings-tillfällen för manlig sjukvårdspersonal finnes ock inom alla europeiska länder; äfven i vårt land finnas sådana för krigsmaktens behof.

Hvilka egenskaper, insigter och åligganden måste fordras af en sjuksköterska, om hon rätt skall kunna uppfylla sitt kall såsom »sjuklingens hjälp, läkarens biträde»? Bland mera yttre egenskaper står i främsta rummet en frisk och sund kropp, utan lyten; de ansträngningar hon måste underkasta sig äro ej sällan fordrande både kraft och uthållighet; helsan bör derfor vara god, härdad, samt som man säger seg; i vanliga fall är åldern mellan 20 och 40 år den som bäst lämpar sig för kallet, sällan före, mindre ofta efter dessa år; hon bör i alla sina förrättningar hafva en lätt hand; många kunna hafva denna egenskap medfödd, andra åter måste förvärfva den genom öfning. Bland inre egenskaper i och för kallet torde den så kallade fallenheten, det är en inneboende kallelse, vara den viktigaste. Sjuksköterskan bör, innan hon egnar sig åt sjukens vård, pröfva sig sjelf om hon erfar en inre längtan, ett behof att kunna få lemna hjälp åt lidandet, att kunna offra krafter, ja personligt oberoende för lidande likars väl; med ett ord, om hon har den *samt kristliga* kärleken att tjena nästan. Har hon denna känsla, jemte viljan att verkliggöra densamma, då inhemtar hon ock lätt förmågan härtill; finner hon sig åter under lärotiden härutinnan gjort misstag, då bör hon ock lemna den började banan. Till

nödvändiga inneboende egenskaper höra härförutom lugnt, stilla väsende, jemt lynne, tålmod, själfbeherskning, snar-tänkande samt förmåga att finna sig äfven i brydsamma förhållanden; minst passa tröga, likgiltiga, långsamt tänkande, långsamt handlande personer för sjukskötarekallet, liksom ej heller sådana som hafva ett retligt, nervöst lynne, eller pjunkig, sentimental sinnesstämning. En sjuksköterska måste vara lifvad, ja genomträngd af sann, varm gudsfruktan, hvarjemte hon bör stå på en bildningsgrad högt öfver den egentligen tjenande klassen. I samma förhållande som hennes kärlek står till Herren, står ock hennes kärlek till nästan, till sjuklingen, till kallet. Endast under inflytande af den religiösa känsla, d. v. s. som under utöfning af kärleken till nästan stödjer sig på Herrens kraft och i hans namn eignar sig åt lidandets hjälp, kunna hennes naturliga anlag bringas till full utveckling, hennes krafter bära de själs- och kroppsanssträngningar kallet medföra, gifva henne lugn och frimodighet vid många sinnet nedtryckande besvärligheter samt förläna henne den sanna tillfresställelsen, som medvetandet af ett redligt sträfvan- de att efter förmåga uppfylla sina pligter allena förmår gifva. Den sjukas medvetande om sköterskans oskrymtade gudsfruktan, och att det är från denna källa hennes mennisko- kärlek är härledd, måste gifva honom mera tillit till hennes åtgöranden och mera förtroende för hennes meddelanden. Uti nära, ja olösligt samband härmed står den bildningsgrad sjuksköterskan bör besitta. Fordran på en högre ståndpunkt af allmän bildning är ovillkorlig, dock ej sådan bildning som tillhör salongen, eller det så kallade finare sällskapslifvet, utan sådan som utbildar den moraliska känslan och derjemte söker tillämpa vetandet på det praktiska lifvet. Okunnigheten förmår ej, möjligen någon gång undantagsvis, tillägna sig den finkänslighet, uttrycka det kärleksfulla deltagande, som kännetecknar den bildade qvinnan. Härförutom fordras för att rätt förstå, uppfatta och utföra de åligganden hvilka tillhöra sjuk- sköterskan, såsom »läkarens biträde», en uppfattnings- och iakttagelseförmåga, som endast till följd af grundligare bildning kan förvärfvas. Slutligen är den bildade sjuksköterskan för den sjuke ett sällskap, som genom läsande och samtal

kan förmå förkorta lidandets ofta så långa timmar. Dessa båda nu sistnämnda egenskaper ligga ock till grund för flertalet i öfrigt erforderliga. Bland dessa må nämnas sedlighet och anständighet, grannlagenhet och öfverseende mot olika tänkande, flärdfrihet så yttre som inre, tystlåtenhet och förtegenhet, vänlighet och jemnmod, tålmod under hvarje förhållande, samt en aldrig svigtande pligtkänsla. Slutligen får en sjuksköterska aldrig lemna ur sigte det uråldriga tänkespråket, att *»en gladlynt sköterska gläder den sjuke, en dyster fördystrar hans lidande»*.

»Konsten att vårda sjuke måste läras», yttrar den berömda läkaren BILLROTH, uti ofvan anförda afhandling. Måste läras! Hvad har då sjuksköterskan att lära, att inhemta för ett rätt fullgörande af sitt kalls åligganden? Svaret på denna fråga kan ej gifvas bättre än genom ett summariskt meddelande af uppgifterna uti nu nämde läkares afhandling. Först bör sjuksköterskan tillse att anordningarne inom sjukrummet äro de möjligast lämpliga med hänsyn till säng och dess alla tillbehör, jemte rummets möblering i öfrigt; sedan skall hon svara för värmegrad, luftvexling, renhållning samt den sjukens skötande i allt, allt utan undantag, alltid i öfverensstämmelse med läkares föreskrifter, förhandenvarande omständigheter, och sjukdomens beskaffenhet; hon måste ega insigt att verkställa läkares tillsägelser om, bland mycket annat, ingifning, inandningar, indrypning, insprutning, pensling, ingnidning, klyster- och kateter, iglar och koppning, omslag af flerehanda art, grötar och senapsdegar, plåster med och utan spanska flugor, bad under alla dess former, öfversköljning, dusch, af-rifning, inpackning m. m. m. m. Vidare måste sköterskan vara läkares biträde vid kirurgiska operationer större eller mindre; operationsrummet skall för tillfället ordnas med tillhörande attiralj; såsom för kloroformering, för allt som tillhör den antiseptiska behandlingsmetoden, för desinfektion af svampar, tamponger, underbindningsmateriel och instrumenter; hon bör känna namnen åtminstone på de vanliga instrumenten

för att hålla dem operatören tillhanda; måste förstå omlägga enklare förband; vara öfvad i bindors anläggning i skötande af sår; känna huru de olika förbanden af spjelar, gips, klister m. fl. appliceras vid benbrott och vrickningar; härförutom bör hon ej vara okunnig om tillredning af sådana enkla medikamentösa lösningar och blandningar, som mera tillfälligtvis kunna behövas m. m. m. — Vid febersjukdomar i allmänhet bör sköterskan förstå utföra termometermätningar af den sjukets temperaturförhållanden, jemte räknande af puls- slagens och andedrägtens hastighet, särdeles viktigt vid dessa sjukdomar är behandlingen af liggsår, då dylikas uppkomst ej kunnat förekommas. Vid vården af sjuke med smittosamma sjukdomar, måste sköterskan ega insigt om de försigtighetsmått som böra iakttagas jemte de desinfektionsmedel som böra användas för att i hvad möjligt är hindra smittoämnets spridning. — Vid kroniska sjukdomar bör hon om möjligt särskildt vara kunnig huru elektrisering utföres, huru massage meddelas, huru magpump användes o. s. v. Högst viktigt är att sjuksköterskan besitter insigt om de första nödvändiga åtgärderna vid olycksfall och hastiga sjukdomstillfällen. *Sjuksköterskan bör visserligen aldrig söka öfvertaga en läkares åligganden, ty hennes uppgift är att verkställa läkares föreskrifter*, men fall kunna ofta nog förekomma, då hon i läkares frånvaro är nödsakad handla sjelfständigt. Bland hithörande möjliga fall, må endast några de vanligaste uppräknas; vid brännskador och kylskador; vid yttre skador med sår och blödning; vid bett af ormar och af vattuskräcksjuka hundar; vid blödningar från inre delar såsom lungor, mage, lifmoder; återupplifningsförsök vid skendöd för drunknade, hängde, förgiftade; vid förgiftningstillfällen, då de giftiga ämnena måste direkt aflägsnas från magen eller ock neutraliseras genom kemiska medel m. m. m. — Under alla förhållanden måste en sköterska med uppmärksamt öga och vaket omdöme följa sjukdomens yttringar och den sjukets beteenden, samt delgifva läkaren allt hvad hon i dessa hänseenden sedan senaste besöket iagttagit.

Efter det summariska anförandet af dessa en sjuksköterskas hufvudsakliga åligganden, lära väl ej några vidare bevis

behöfvas för giltigheten af ofvananförla sats, »att konsten att vårda sjuka måste läras».

Kastar man nu en blick tillbaka på de egenskaper som kräfväs af en sjuksköterska, de pligter henne ällgga, samt de insigter hon bör hafva förvärfvat, kan med fog frågas: »är det antagligt eller ens möjligt att alla de angifna fordringarne kunna finna motsvarighet *hos en qvinnas*? Villigt må medgifvas att alla de angifna fordringarne ej kunna finna sin fulla motsvarighet annorstädes än hos ett ideal af sjuksköterska, samt att dessa fordringar ock blifvit just i denna mening framställda, men då idealet svårligen i verkligheten torde uppträda, måste man i konkreta fall låta sig nöja med en verklighet, som ej står alltför långt aflägsen från detsamma. En sjuksköterskeundervisningsanstalts högsta mål måste derfor vara att de från densamma utgående eleverna erhållit sådan utbildning för sitt kall, att de så nära som möjligt förmå närma sig det föresatta idealet.

Ännu en ganska viktig punkt i sjuksköterskans ällganden återstår att vidröra, hennes förhållande nemligen under utöfningen af sitt kall, till läkaren. Bestämda föreskrifter härutinnan kunna ej uppställas, men såsom orubblig grundsats måste städe gälla, *att läkaren vid sjuksängen är förman och sköterskan den underordnade, samt att detta förhållande måste uti sjukrummet under alla omständigheter upprätthållas*. Sköterskan måste utan gensägelse emottaga och utföra läkarens föreskrifter uti allt hvad som rörer så väl den medicinska som den hygieniska behandlingen. Inför den sjuke eller hans omgifning får hon aldrig visa sig i ord eller åtbörd missbilliga eller klandra gifna föreskrifter, tvärtom städe söka upprätthålla förtroendet till läkaren och hans åtgörande. Ej sällan kunna i detta hänseende svårigheter uppstå, kinkiga nog att undanrödja. Om t. ex. en yngre sköterska, som efter mera nyligen genomgången lärokurs kommer till en sjukling, hvars läkare är äldre och som till följd deraf enligt sin förvärfvade erfarenhet följer ett behandlingssätt olika med hvad hon sett vid sjukhuset, bör hon noga taga sig till vara att härom yttra sig, hvarken till den sjuke eller omgifningen; enahanda förhållningssätt bör äfven en sköterska iakttaga, om hon förr i samma sjukdoms-

form sett behandlingen helt olikå mot den som användes för den sjuke som hon för tillfället vårdar o. s. v. med ett ord hon bör undvika allt som kan rubba den sjukens förtroende till läkaren, tvärtom söka stärka detta förtroende i hvad på henne kan ankomma. Önskar en sjuk eller hans omgifning ombyte läkare eller tillkalla andra till rådplägning, torde vara bäst att sköterskan härvid hvarken tillstyrker eller afstyrker. Till motsvarighet mot sköterskans pligt att lyda läkaren, och upprätthålla hans anseende, må ock nämnas läkarens pligt att städse bemöta sköterskan med tillbörlig aktning, vänlighet, förtroende och tillmötesgående, samt då så fordras med öfverseende. En lag för läkaren måste vara att aldrig gifva en sköterska klandrande eller tillrättavisande ord uti sjukrummet, eller inför den sjuke; genom sådant rubbas den sjukens tillit till henne. Har hon begått fel eller försummelse, som fordrar tillrättavisning, bör sådan ske utom sjukrummet, på ett sjukhus helst i läkarens embetsrum. Som sköterskan har tillfälle att oftare än läkaren uppmärksamma den sjuke och iakttaga sjukdomens yttringar, bör läkaren förtroendefullt och tacksamt emottaga de upplysningar och anmärkningar hon kan lemna; ju större förtroende läkaren visar henne, desto större blir ock hennes nit och sträfvan att söka befordra hans bemödanden till sjukdomens lyckliga utgång.

Den läroanstalt för sjuksköterskor, som, enligt hvad ofvan är nämndt, blifvit af H. M. Drottningen ordnad och hvars verksamhet började den 1:sta Januari detta år, afser så väl den teoretiska undervisningen som den praktiska utbildningen. För eleverna finnes ett särskildt särdeles enkelt men högeligen ändamålsenligt ordnadt hem, der de tillbringa tiden, då de ej äro vid sjukvården upptagna; detta hem, som förestås af en husmoder, är helt nära beläget invid Sabbatsbergs sjukhus. På detta sjukhus har en sjuksal med 24 sängar blifvit upplåten; der eleverna skola inhemta och öfvas uti de praktiska bestyren, under närmaste ledning af en särskild öfversköterska och i enlighet med sjukhusets öfverläkares bestämmelser. Öfverläkaren

lemnar vid sjukronderna nödiga upplysningar och förklaringar, hvarefter öfversköterskan*) tillser och öfvervakar att allt som tillhör sjukvården och de sjukes skötande punktligt utföres. Den teoretiska undervisningen meddelas af särskild lärare. För det närvarande äro fyra elever**) antagna, alla tillhörande de bildade samhällsklasserna; flera kunna ej antagas så länge det inom sjukhuset för undervisningen upplåtna sjukantalet är så ringa. Lärotiden för elev antages såsom regel kunna afslutas inom högst ett år; de praktiska öfningarne skola derunder försiggå å sjukhusets olika afdelningar. Elevs tjänstgöring inom sjukhuset är f. n. bestämd till 10 à 10½ timmar af dygnet; härförutan äro två till tre timmar i veckan anslagna till afhörande af lektioner i de teoretiska ämnena; under dessa lektioner skola eleverna göra anteckningar, som sedan af dem gemensamt sammanfattas för att för framtiden tjena såsom minnesbok; äfvenledes skall elev under öfversköterskans tillsyn öfva sig att uppteckna sjukdomsberättelser öfver de sjuke, hvilka äro henne anförtrodda att särskildt tillse. De praktiska bestyren, lämporna och handlagen vid den närmaste omsorgen och skötandet af de sjuke, ofta så olika under olika sjukdomstillstånd, skola inläras genom öfversköterskans exempel, jemte af henne meddelade upplysningar. De färdigheter åter, som erfordras vid mera speciela förrättningar och hvilka ofvan blifvit angifna bland en sköterskas åligganden, måste inöfvas äfvenledes genom öfversköterskan, eller i mera speciela fall under ledning af öfverläkaren vid de särskilda afdelningarne. Insiqt uti tillagning af enkla lösningar eller blandningar af vissa läkemedel torde eleverna få inhemta å sjukhusets apotek.

Några definitiva stadgar för läroanstaltens verksamhet i sin helhet, eller några reglementariska föreskrifter för elevernas speciela åligganden, hafva ännu ej blifvit bestämda emedan någon längre tids erfarenhet anses härför vara erforderlig.

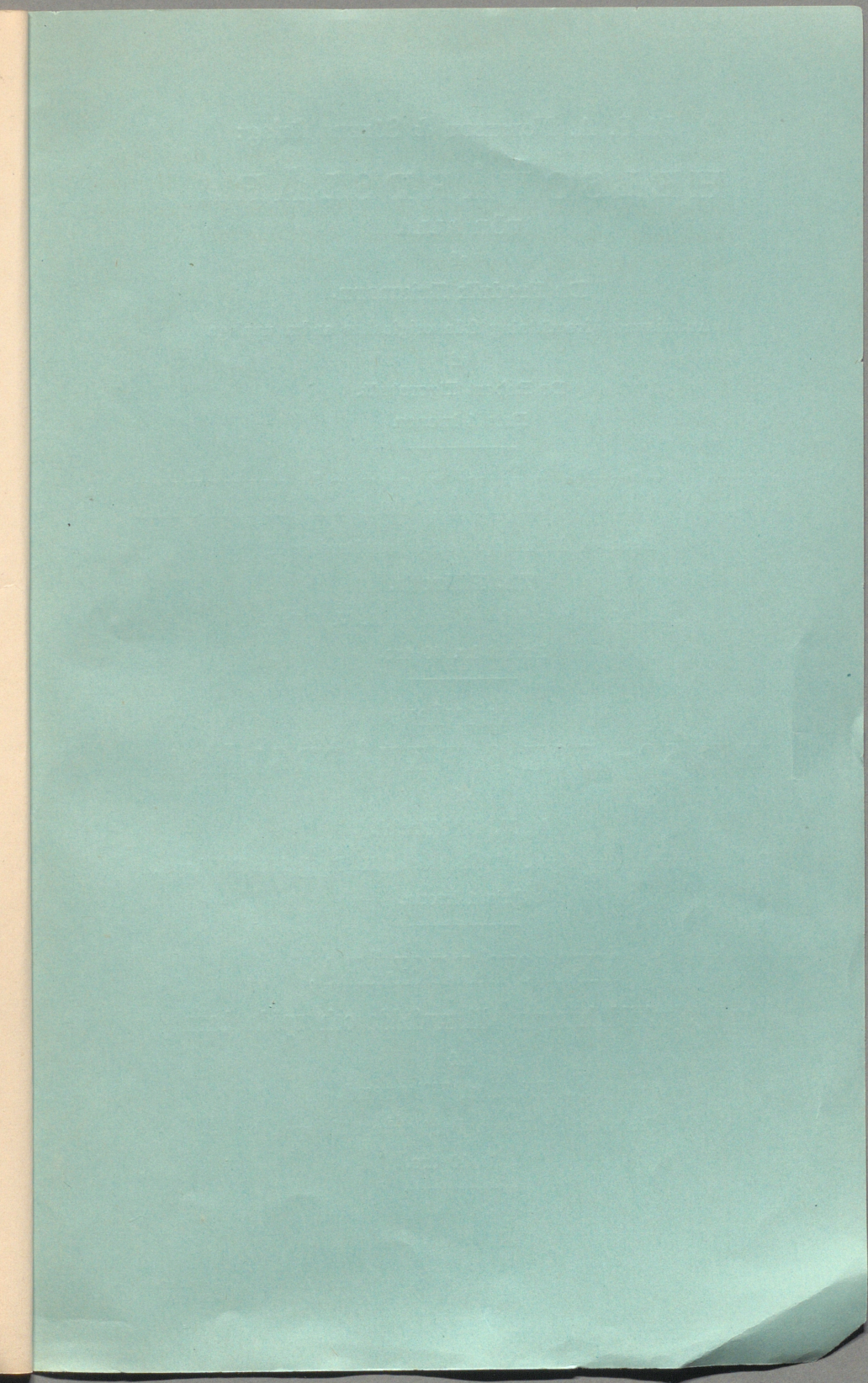
*) Såsom öfversköterska är anställd fröken Alfhild Ehrenborg. Fröken E. har studerat sjukskötarekallets så teoretiska som praktiska sidor vid engelska institutioner; först såsom elev vid »Evangelical Protestant Deaconesses' Institution and Training Hospital i London», derefter ett år vid Nightingale-skolan vid St. Thomas Hospital i London, samt slutligen ock ett år såsom nattföreståndarinna vid »Liverpool Royal Infirmary».

**) Under den korta tid som denna anstalt existerat hafva redan flere ansökningar om tillträde till densamma inkommit.

Efter denna summariska redogörelse för den upprättade läroanstaltens nuvarande organisation och dess framtida syfte att förse fäderneslandet med för sitt kall särskildt utbildade yrkessjuksköterskor, framställer sig själfmant den berättigade anmärkning, att så länge endast fyra sköterskor kunna årligen utbildas, torde de fördelar anstalten åsyftar bereda sjukvården, ej motsvara kostnaderna för densammas upprätthållande. Sanningen häraf kan ju ej betvivlas, särdeles då i betraktande tages att grundtanken varit, att de utbildade sköterskorna skola hafva sitt verksamhetsfält öfver hela landet, så väl inom sjukhusen som inom enskilda familjer, och ej uteslutande inom hufvudstaden eller de större städerna. Att ett behof, ja ett trängande behof för såväl den offentliga som enskilda sjukvården finnes, så länge vi sakna en speciel yrkessjuksköterskepersonal, och att detta är en lucka i vårt sociala lif, som på någon väg bör fyllas, har sedan långliga tider varit insedt och öfverklagadt, så af läkare som af allmänna opinionen. Ett försök att fylla denna lucka är nu gjordt. Försöket är väl ringa och anspråkslöst, men det innesluter dock uti sig ett frökorn, som snart skall gro, sedan skjuta skott, och i en framtid bära rika, mogna frukter. Hvarken förhastad eller förvägen är denna spådom. Må några exempel endast från vår hufvudstad härom vittna. För mellan 40—30 år sedan nedlades i Herrens åker frökornet till fyra af hufvudstadens nuvarande välgörenhetsinrättningar, Diakonissanstalten, Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn, Stockholms Sjukhem och Asylet för pauvres honteux. Alla dessa hade ringa grund men började dock sin mera inskränkta verksamhet i förtröstan på Herrens välsignelse och människokärlekens uppoffringar. Välsignelsen har ock icke uteblifvit; de nämnda inrättningarne hafva numera fått den utveckling, att de alla förmå utöfva en vidsträckt välsignelsebringande verksamhet. Med stöd af dessa exempel, kan det ej vara alltför vågadt att förutsäga läroanstaltens för sjuksköterskor ej allenast framtida bestånd, utan derjemte äfven framtida allt mer och mer utvidgad verksamhet. Behofvet af denna anstalt är allmänt erkändt; dess verksamhet åsyftar bereda tillfallen till lindring, hjälp och tröst åt lidande likar; dess grund är lagd i Dens namn som

sade »den barmhertige skall ske barmhertighet»; dess byggnad är börjad under aldrig svigtande förtröstan till Herrens välsignelse för ett företag som sker i Hans namn; till menniskökärlekens offervillighet öfverlemnas förtröstansfullt den påbörjade byggnadens fortsättning och fullbordan.

På P. A. NORSTEDT & SÖNERS förlag:

HELSOVÅRDSLÄRA

FÖR ALLA

af

Dr Fredrik Erismann.

Autoriserad öfversättning från originalets andra upplaga

af

Dr Robert Tigerstedt.

Pris 4 kronor.

SJUKAS VÅRD I HEMMET OCH PÅ SJUKHUSET

Handbok för familjer och sjuksköterskor af

Th. Billroth.

Fritt öfversatt och bearbetad af H. V. Hülphers.

Pris 2 kr. 50 öre.

ALLMÄN

HELSO- OCH SJUKVÅRDSLÄRA

af

A. E. Goldkuhl.

Fjerde öfversedda upplagan. Prisbelönt af K. Patriotiska Sällskapet.

Pris 1 krona.

HELSOVÅRDSLÄRA,

med särskild hänsyn till nyfödda och späda barn.

af

A. Hilarion Wistrand.

Prisbelönt af Kongl. Patriotiska Sällskapet.

Pris 40 öre.
